

„gæve Mænd“ af Menigheden at see sig om efter en Præst og sende ham til Biskoppen for at lade ham overhøre, hvorpaa han, naar han fandtes skiftet, kunde faae Kaldsbrev hos Lehnsmanden. Af denne Besættelsesmaade finder man endnu Spor i Christian den 5tes Lov i Begyndelsen af 2den Bog, idet der indrømmes Menighederne, naar Kirkepatronen, til hvem Kaldsretten da vistnok i de allerfleste Menigheder var gaaet over, havde udseet en Præst, at høre ham og da at udtale sig om, hvorvidt de ansaae sig for at være tjente med ham, i hvilket Tilfælde han skulde have kongelig Stadsfæstelse paa Embedet, hvorimod der, naar de ikke fandt sig tjente med ham, skulde udsees en anden. Det vil fremdeles erindres, at Kaldsretten, idet den, som jeg nylig nævnde, var gaaet over til de saakaldte Kirkepatroner, lige ned til 1848, for en stor Deel Præsteembeders Vedkommende i Birkeligheden blev udøvet af private Personer og ikke af Regjeringen; det er først siden 1848, at den hele Kaldsret ligger i Regjeringens Haand. Saalænge nu den kirkelige Udvikling var mindre fremfreden, kunde det jo vistnok tildeels lykkes Regjeringen ligesom ogsaa Kirkepatronerne at ramme Menighedernes Larm, men i Slutningen af vore enevældige Kongers Tid ville De erindre, mine Herrer, at det Collegium, der udøvede Kaldsretten paa Kongens Vegne og stadfæstede de Privates Valg, nemlig Cancelliet, meget stærkt gennemførte det Princip, at tage saagodt som udelukkende Hensyn til de vedkommende Candidaters Anciennitet. Dette kunde nu fra et vist Synspunkt betragtet være retfærdigt nok mod Candidaterne, skjøndt det vistnok seet fra andre Sider ikke var det; men i hvert Tilfælde var det en fuldstændig Tilfidsbesættelse af Menighedernes Ret, thi Følgen deraf maatte nødvendig blive, at netop de største, vanfæligste og besværligste Embeder altid bleve besatte med de ældste, næsten udslibte Præster. Siden 1848, tør jeg troe, har den Erkjendelse mere og mere gjort sig gjældende hos de Mænd, der have beslædt Kirke- og Aneerbtisningsministeriet, at det var meget uønskeligt, om Ministeriet kunde faae Menighedens Stemme at høre. Flere af dem — især gjælder dette om to af dem, der havde

Sæde i Kirkecommissionen — have udtrykkelig erklæret, at de ofte have befundet sig i en pinagtig Forlegenhed ligeoverfor Ansøgere, som paa et Haarsbred havde lige Ret til at faae Embedet, uden at Ministeriet vidste, hvad Menigheden selv ønskede og meente i saa Henseende, og ganske vist har den Praxis efterhaanden uddannet sig, at Menigheden indsender Adresser og Petitioner om at faae denne eller hiin Præst, men det kan jo ikke undgaaes, at saadanne Adresser maaskee ikke altid udtrykke Alles Dnsfer, ja, maaskee endog stundom blive til efter enkelte Mænds Tilskyndelse, kort sagt, de ere ikke altid paalidelige Vidnesbyrd om Menighedernes virkelige Tilstand og Trang. Derfor er det vigtigt — derom har Udvalget været enigt —, at Regjeringen nu er skreden til at forelægge Forslag til en Lov, hvorved denne Menighedernes Medvirkning faaer en Lovordning, hvorved den ordnes paa en saadan Maade, at man kan være sikker paa, at den Udtalelse, der fremkommer fra en Menighed, ogsaa virkelig kommer fra Menigheden selv, at den med andre Ord deles af alle, eller de fleste af Menighedens Medlemmer. Ved denne Overgang til en ny Tilstand er der nu imidlertid forskjellige Hensyn at tage i Betragtning. Jeg antager ikke, at det kan være de Flestes Mening, hvad ogsaa Udvalgets Fleertal har erklæret sig imod, at man skal gjøre et saa voldsomt Spring som det, paa een Gang at kaste hele denne Besættelsesret over i Menighedernes Hænder, og altsaa gjøre Cultusministeriet til et bløt og bært Postcontoir, hvortil Ansøgningerne indsendes, og hvorigennem atter Menighedernes Begjæringer indsendes til Kongen. For at de Misbrug, som i gamle Dage vistnok hidroge til, at Menighedernes Valget mere og mere gik af Brug, ikke skulde komme tilbage — om ikke i samme Skikkelse, saa i en anden —, maa der nødvendigviis forbeholdes Regjeringen den ledende Indflydelse paa Præstevalgene, saaledes at Menigheden ikke islæng kan vælge den alleryngste eller den allerdaarligste Candidat fremfor Mænd, der have de allerbedste Udkomster til at komme i Betragtning. Derved vilde man desuden fuldstændig nedbryde Lysten til at dyrke det theologiske Studium, og Kirken